

Reflectiegesprekken

Het vergroten van reflectief vermogen

OPLEIDINGSSCHOOL
De Stedendriehoek

Aanleiding/onderzoeksvraag

Op de Heuvellaan, de Dorpsschool en Kindcentrum Rivierenwijk vinden we het belangrijk dat kinderen meer verantwoordelijkheid nemen voor hun leer- en werkgedrag. Reflectief vermogen is hierbij een belangrijke factor. We hebben onderzocht in hoeverre het reflectief vermogen kan worden vergroot door het voeren van reflectiegesprekken.

Theoretisch kader

Volgens Berends en Wolthuis (2014) dient de reflectie van een kind zich voornamelijk te richten op de te bereiken doelen, de leerinhoud, de aanpak, het eigen (leer)gedrag en de beleving daarbij.

Sins (2014) noemt een aantal belangrijke voorwaarden voor doelmatige reflectie. Deze hebben we, samen met het cyclisch model van Korthagen gebruikt om de interventies vorm te geven.

De ik-doelen van zelfregulerend leren (Berends, 2015) zijn gebruikt voor het opstellen van de vragenlijst die we voor de metingen hebben gebruikt.

Methode

De drie scholen hebben allen een eigen interventie gedaan, namelijk reflecteren d.m.v.:

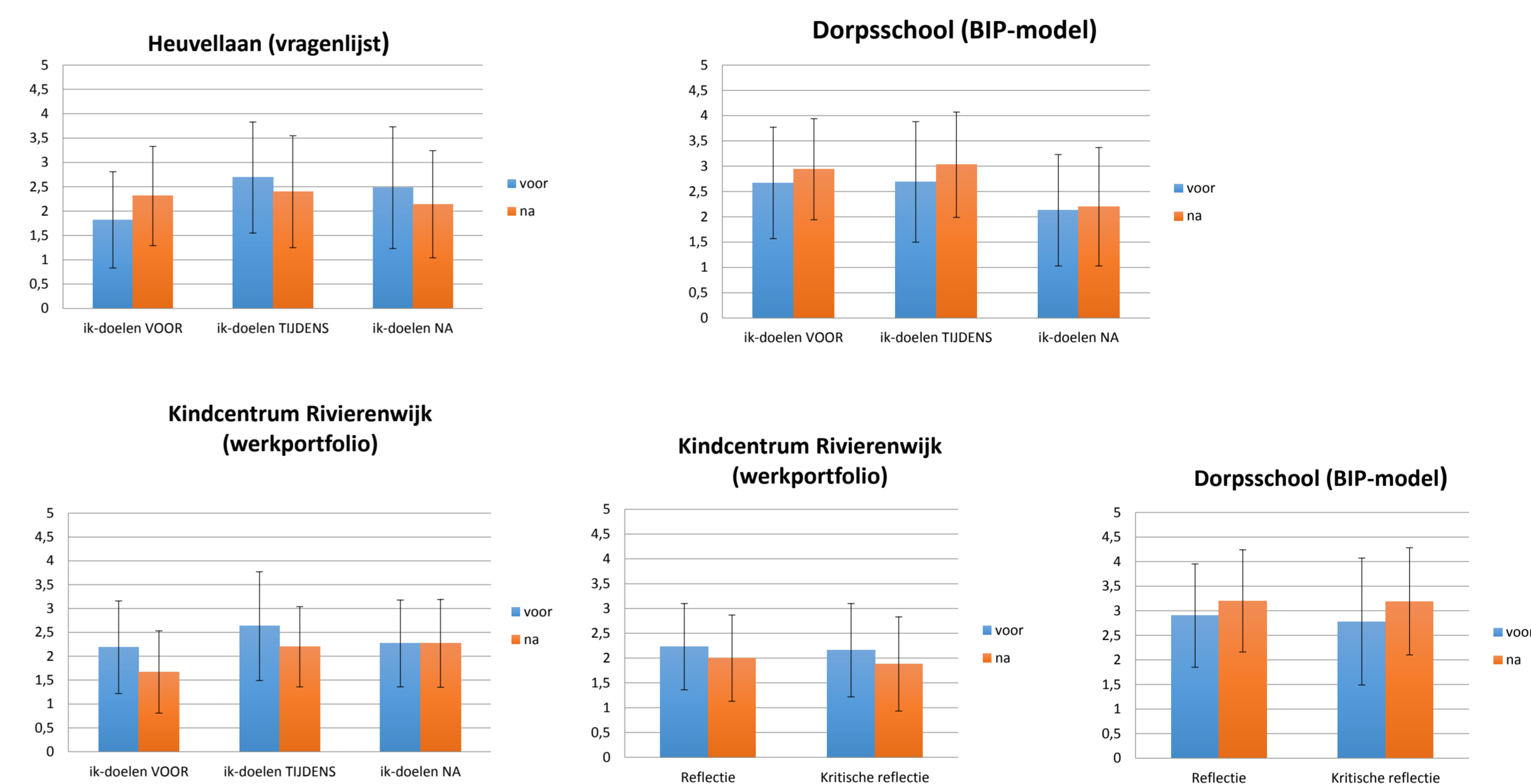
- Het BIP-model (Beschrijven, Ik-deel, Plan)
- Een vragenlijst
- Een werkportfolio

De resultaten hiervan zijn gemeten d.m.v. een samengestelde vragenlijst bestaande uit de RTQ vragenlijst (gevalideerde vragenlijst reflectie) en de ik-doelen van zelfregulerend leren (Berends, 2015). Daarnaast zijn betrokken leerkrachten en leerlingen geïnterviewd.

Resultaten

Er is sprake van enige groei in het reflecterend vermogen na de interventies d.m.v. de vragenlijst en het werkportfolio. Mondelinge reflectiegesprekken (d.m.v. vragenlijst en werkportfolio) dragen bij aan een groter reflecterend vermogen dan reflectie in schriftelijke vorm (BIP-model). In de grafieken hieronder is te zien welke aspecten van reflecterend vermogen zijn toegenomen.

Door de gebruikte normering staat in de grafieken een lagere staaf voor een hoger resultaat.

Aanbevelingen

Op basis van de resultaten doen we de volgende aanbevelingen:

- Voer vooral mondelinge reflectiegesprekken.
- Investeer in leerkrachtvaardigheden die nodig zijn voor het voeren van een goed reflectiegesprek.
- Maak voldoende tijd vrij om reflectiegesprekken te voeren. Neem dit op in het onderwijskundig beleid van de school.
- Zet in op een coachende houding van de leerkracht waarin hij de leerling constant op de gestelde doelen bevraagt.

Obs Heuvellaan te Apeldoorn; Sandra Geerlings
Obs De Dorpsschool te Bathmen; Muriel Venix
Kindcentrum Rivierenwijk te Deventer; Bart Roumen
I.s.m. verschillende docenten Saxion Hogescholen Pabo

Product

Product	Stappenplan voor het invoeren van reflectiegesprekken op school
Visie •Maakt het doel van de school m.b.t. reflectie •Maakt hierin een doorgaande lijn	• Hoe zorg je voor een gezamenlijke visie? • Formuleer een doorgaande lijn op basis van deze visie
Startsituatie •Leerkrachtvaardigheden op gebied van reflectie •Middel de begripshuizen van de leerlingen	• Wat zijn de coachingsvaardigheden van leerkrachten? • Werkgedrag op je bij de leerlingen m.b.t. reflectie? • Waar wil je op voortborduren?
Middel •Maak een keuze voor een middel	• Maak een keuze uit verschillende middelen (bijv. werkportfolio, werken a.d.h.v. een vragenlijst of werken a.d.h.v. doelen) • Aan welke doelen ga je werken? (gedrag/werkhouding/cognitieve doelen?)
Implementatie •Hul van de ouders •Middel afstemmen op doorloop	• Informeer ouders waarmee je start met de implementatie. • Kun je ouders als hulp inschakelen om het doel te bereiken? • Kan reflectie onderdeel worden van het samenwerkingsverband? • Begin je een pilot in een groep of meerdere groepen tegelijk?
Randvoorwaarden •Tijd •Kwalificatie •Kwaliteit	• Is het nodig te werken aan leerkrachtvaardigheden m.b.t. reflectie? • Zijn er al deskundigen in het team die hierin een rol kunnen spelen?
Borging •Kwaliteit	• Hoe plan je genoeg tijd in je rooster voor reflectie? • Hoe lag je resultaten van reflectie vast? • Hoe houd je reflectie actief?
	• In hoeverre laat je leerlingen zelf doelen opstellen? • Tip: stel een aantal vaste doelen op waar leerlingen uit kunnen kiezen.
	• Houd rekening met niveaoverschillen op basis van leeftijd. Wat verwacht je van welke doelgroep? • Tip: bekijk de ik-doelen van Dalton.
	• Hoe wordt het hele proces geëvalueerd? • Welke instrumenten gebruik je hiervoor? • Is er sprake van een doorgaande lijn van reflectie in de school?

We hebben een stappenplan ontwikkeld voor het invoeren van reflectiegesprekken op school. In dit stappenplan maken we zichtbaar welke stappen je als school kunt doorlopen om te komen tot het voeren van reflectiegesprekken met leerlingen.